

نقدی بر مصوبه اخیر مجلس بر کیفرزدایی از مهریه

مهریه، قربانی تبعیض

لیدا عسکرنیا، وکیل دادگستری؛ با لباس‌های سپید و صورت‌های آرایش کرده دست در دست آقای داماد یکی پس از دیگری شناسنامه‌هایشان را لبخند بر لب به دفتریار تحویل می‌دادند. با دلی سسرخوش و با چشم‌اندازی روشن از آینده‌ای مبهم. در این لحظه نه کسی مهر را می‌خواست بگیرد و نه کسی ایایی از پرداخت مهریه داشت. دوشیزه محترمه سرکار خانم... آیا حاضرید شما را با صداق معین به تعداد ۱۱۰ سکه تمام‌بهار آزادی به عقد زوج... دربیاروم. آقای داماد! مهریه عندالمطالبه است؛ یعنی هروقت عروس خانم از شما مهریه‌شان را بخواهند، شما باید به ایشان پرداخت کنید. بله؟!بله! صدای دف... این روایت برای تک‌تک عروس و دامادها تکرار می‌شد. فضای پارادوکسیکالی ایجاد شده بود. از یک‌سو درحال تنظیم اوراق مربوط به صدور اجرائیه مهریه ۱۲۱ سکه‌ای موکلم بومد و از دیگر سو شاهد شوروشعف عروس و دامادها به همراه خانواده‌هایشان، یکی حس‌وحال ناخوشایندی را برابرم نداعی می‌کرد که ناشی از زورگویی مردی بود که حاضر به طلاق توافقی نمی‌شد و مطالبه مهریه تنها اهرم فشار برای رهایی زن بود و سوی دیگر حس‌وحال خوش عروس و دامادها بود که با لبخندهای تمام‌نشدنی‌شان از شادای سیرابیم می‌کردند. نکته تأمل برانگیز این روایت این بود که تمامی زوج‌ها عقد ازدواج خود را با مهریه ۱۱۰ سکه کمی کمتر یا بیشتر ثبت کردند. یعنی دیگر خبری از مهریه‌های چندهزارسکه‌ای نبود.

قراردادن سقف برای مهریه با پیشنهاد یک زن! در دوره‌های پیشین مجلس شروع شد. الحاق یک ماده به قانون حمایت از خانواده با موضوع عدم حبس مردان در مهریه‌های بالای ۱۱۰ عدد سکه به پیشنهاد خانم نیره اخوان که اتفاقاً عضو فراکسیون زنان مجلس هم بود، صورت گرفت. در طول دهه‌های گذشته قانون‌گذاران یا مرد بوده‌اند یا مردانی بوده‌اند در هیئتی زنانه که به بهانه‌های مختلف در جهت تضییع حقوق زنان کام‌های مؤثری به شکلی که فوق اشاره شد برداشته‌اند. خانم اخوان در جلسه علنی آن روز مجلس در دفاع از چنین پیشنهادی ازهم‌پاشیدگی خانواده‌ها را به علت مهریه‌های سنگین مطرح کرده بودند. اینکه آیا واقعا چنین ادعایی پذیرفتنی است، نیاز به تحقیق و بررسی جامعه‌شناسانه و ارائه آمار دارد و از آنجا که در جهت تضییع حقوق زنان کام‌های مؤثری به شکلی که فوق اشاره شد برداشته‌اند، نیاز به تحقیق و بررسی جامعه‌شناسانه و ارائه آمار دارد و از آنجا که مهریه بلکه به علل و عوامل بسیار پیچیده‌تر و عمیق‌تری مرتبط است که از حوصله این یادداشت خارج است. مسائل قضادی و معیشتی از یک سو و علل فرهنگی و اجتماعی از دیگرسو همه با هم عناصر به‌هم‌پیوستگی ارکان یک خانواده یا متقابلا ازهم‌پاشیدگی آن محسوب می‌شوند. این نگاه سطحی به تأسیسی به نام مهریه به نظر می‌رسد چنان‌که در ذیل توضیح داده خواهد شد. فقط به منظور حذف پشتوانه مالی زنان و خالی‌کردن دست آنان بیش از پیش است. زمانی که قانون فوق تصویب شد، سکه

این وجوه باید به این صندوق واریز شود. فراموش نمی‌کنیم که بازنستگان نیز دارای صندوق بوده و هستند و یکی از بزرگ‌ترین اختلاس‌ها از این صندوق‌ها صورت گرفت. و اما سخنی منطقی با تصمیم‌گیرانی که اندیشه می‌کنند و دلسوز کیان خانواده‌ها هستند. آنچه گذشت، سرگذشت یکی از ارکان مهم و پایه‌ای در عقد ازدواج در سال‌های اخیر در کشور ماست. برخی مهریه این رکن قانونی را ارزش‌گذاری زنان با مبلغ و کالا تلقی‌کردن زن دانسته و برخی نیز ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای زنان می‌دانند.

گذر به دادگاه‌های خانواده واقعیات تلخ و تکان‌دهنده‌ای را درخصوص وضعیت زنان نشان می‌دهد. قوانین در حوزه حقوق زنان نیاز به بازنگری اساسی دارد. نمی‌توان مرد را رئیس خانواده تلقی کرد و از پوشش زن تا رفت‌وآمد و کارکردن و تحصیل او گرفته تا حضانت و نفقه و طلاق را همه را زیر سایه مردانه قانون‌گذار تفسیر کرد و بعد مهریه را که در غیاب سازوکارهای حمایتی از زنان مطلقه می‌تواند نقش مؤثر و سازنده و حمایتی داشته باشد، به بهانه حبس‌زدایی مردان مدام محدود و محدودتر کرد. مردانی که من در دفترخانه ازدواج دیدم، با علم و آگاهی و هشدار سردفتر و توضیح عندالمطالبه بودن مهریه با آگاهی و شعور تمام اقدام به قبول ۱۱۰ عدد سکه می‌کردند. امروز هروز کمتر کسی می‌تواند بگوید از چگونگی و جرایبی مهریه مطلع نیست. پس چه اصراری است که به جای مردانسی که می‌فهمند، می‌دانند و می‌خواهند، مردان دیگری تصمیم بگیرند که شما نمی‌فهمید و نمی‌دانید و نمی‌توانید؟

هم‌اکنون مطالبه مهریه جز از طریق اجرای ثبت امکان‌پذیر نیست. پروسه رسیدگی در اجرای ثبت یک پروسه فرسایشی و تقریبا بی‌حاصل برای زنان است. چرا بی‌نتیجه؟ به دلیل آنکه به محض اقدام از سوی زوج پیامک اجرای مهر برای زوج ارسال می‌شود و زوج هم که دست و پا بسته نیست، می‌تواند سریعاً اقدام کرده و تمام اموال خود را به نام دیگری کند. این درحالی است که پیش از این براساس ماده ۱۱۷ قانون آیین دادرسی مدنی این امکان وجود داشت که اموال زوج تأمین و توقیف شود اما اکنون این امکان قانونی به شدت سخت و تقریبا غیرممکن شده است. مدعیان این مصوبه ناصواب می‌گویند پروسه دادرسی حذف می‌شود گویی با دادن سند ازدواج به دفترخانه همه چیز تمام می‌شود و هیچ راهی دیگر نباید طی شود! خیر پروسه دادرسی حذف می‌شود که پروسه طولانی و سخت اجرا جایگزین شود. بازی با کلمات را هر کسی نداند وکلای حقیقی مردم می‌دانند.

و اما سوویه ناامیدکننده دیگر بحث مهریه، ابزاربودن این رکن رهایی از شرایط سخت و دشوار طلاق برای زنان است. مردان متشنع تعیین کرده‌اند الطلاق بالساق. به‌روزرزساده‌اش می‌شود ماده خوش‌رنگ و لعاب ۱۱۳۳ که می‌گوید مرد می‌تواند با رعایت شرایط مقرر در این قانون

با مراجعه به دادگاه درخواست طلاق همسرش را بنماید. شرایط قانونی چیست؛ پرداخت مهریه و اجرت‌المثل که آن هم می‌دانیم که مهم حلال و جانم آزاد تمام شرایط را تسهیل می‌کند. و اما اگر زن بخواهد درخواست طلاق بکند، چطور؟ اثبات عسر و حرج! عموماً قضات محترم عسرت یک روز را زمانی می‌پذیرند که زوجه حکم قطعی اصداری از محاکم دادگستری ناشی از ضرب‌وجرح زوج را در اختیار داشته باشد و دلایلی مانند ارتباط زوج با غیرمحرم، دستی بر خمر داشتن و مخدرات و امثالهم نیازمند ادله مثبته قوی از سوی زن است. این توضیحات برای این داده شد که یادآور شوم مهریه یک ابزار خوب و قوی است که زوجه در شرایط لاجرم بتواند برای برابردن حقوق قانونی‌اش با مرد و خلاصی از اوضاع آشفته زندگی زناشویی که در آن گرفتار شده است، از آن استفاده کند. حال مجلسیان محترم که در شرایط مشابه برای انات متعلقه‌شان نه دغدغه مالی دارند و نه از حیث طلاق مانند زنان عادی این جامعه با دشواری و موانع مواجه خواهند شد، هر‌ازگاهی حس دلسوزی مردانه‌شان برای مردان مهریه‌به‌دوش! پشت میله‌های زندان غلیان می‌کند و خود را پاسخ‌گوی سیل جمعیت چندنفری مردان! بسیار خودجوش! و ناگهانی! دم مجلس در قالب طرح و مصوبه برای این تنها سنسگر کاملاً تسخیرنشده زنان می‌بینند. به نظر می‌رسد تا این تأسیس به یک خانم دوهان کاملاً بی‌بو و خاصیت تبدیل نشود، این عزیزان از پای ننشینند و آرام نگیرند.

دلسوزان تصمیم‌گیر در حوزه زنان! تک‌تک شما به‌طور احتمالی خواهر، دختر و یقیناً مادرانی دارید که قائل به حق و حقوقی برای آنان هستید. مهریه در شرایط سخت اقتصادی کنونی یک فرض مادی ممکن‌الوصول برای سرپا نگه‌داشتن زن از سختی‌های مالی پس از طلاق است. نیز بی‌تعارف و شفاف بالا گفته شد یک ابزار قانونی برای متعادل‌کردن هر دو کفه ترازوی قانون طلاق.

بسیار نادر است زنی که زندگی را با عشق شروع کرده به‌راحتی و بنا به دلایل سطحی از همسرش جدا شود. ریشه‌یابی طلاق را باید در تغییر بنیان‌ها و نظام فکری اشخاص جست‌وجو کرد نه تغییر تعداد سکه‌های مهریه! راستی در ساعت ۱۲:۲۰ دیروز اجرائیه‌ای که خود من روز قبل اسنادش را تدارک دیده بودم، صادر شد. اجرای ثبت در راستای احقاق حقوق مدیون (و نه طلبکار) بلافاصله بعد از صدور اجرائیه پیامک کد رهگیری را برای زوج! فرستاده و او را از اقدام همسرش برای مطالبه مهریه مطلع کرده بود. حال آنکه کد رهگیری اصولاً قاعدتاً باید برای متقاضی ارسال شود که تا این لحظه نه برای من و نه بستانکار ارسال نشده. شاید ما اشتباه می‌کنیم این حقوق بدهکار است که باید محفوظ بماند نه بستانکار! یعنی من موفق به توقیف اموال و مآلا استفاده از این اهرم فشار برای طلاق موکلم خواهم شد؟ شاید پاسخ برشش من را کمیسیون قضائی مجلس بهتر بداند!

یادداشت

تأثیر تحریم

گزارش دوهان و تناقض احیای برجام

احسان بدایغی؛ سخنان روز چهارشنبه خانم النا دوهان، گزارشگر ویژه سازمان ملل، درباره تحریم‌های ایران بازتاب زیادی در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی داشت. او در سخنان خود به تشریح ابعاد عمیق تأثیرات مخرب تحریم بر اقتصاد ایران و حتی جان ایرانیان پرداخته بود. ازجمله اینکه اعلام کرد تحریم‌های آمریکا بعد از خروج از برجام صد تا ۱۲۰ میلیارد دلار به ایران ضرر زده است. او در نشست خبری خود تشریح کرد که چگونه تحریم توانسته بخش‌های مهمی از اقتصاد ایران را از کار بیندازد. او در گفت‌وگویی اختصاصی با «پرس تی‌وی» هم بر مخرب‌بودن تحریم‌های آمریکا علیه ایران تأکید کرد. نکته درخورتوجه درباره حضور خانم دوهان در ایران، استقبال چشمگیر رسانه‌های حامی دولت از سخنان او و تأکید بر صحت مواضع او است. البته مسئله این نیست که آیا سخنان گزارشگر ویژه سازمان ملل درباره تحریم‌های ایران درست بوده یا نه؟ زیرا حتی قبل از حضور او در ایران هم نشانه‌های بسیاری دال بر صحت این دست‌اندها وجود داشت؛ یعنی در واقع اهمیت سخنان خانم دوهان این نیست که حرف جدیدی درباره تحریم‌ها داشته باشد؛ بلکه اهمیت آنجایی است که یک فرستاده رسمی سازمان ملل آثار منفی و مخرب تحریم بر اقتصاد ایران و حتی سلامت و جان ایرانیان را تأیید کرده است؛ اما موضوع این یادداشت ناظر به چیز دیگری است؛ اینکه استقبال حامیان دولت و رسانه‌ها و جریان‌های مخالف برجام از موارد ذکرشده از سوی خانم دوهان چگونه قابل تفسیر است؟

در تمام سال‌های گذشته و حتی تا همین الان، مخالفان برجام و حامیان دولت فعلی بر این نکته تأکید داشتند که سهم تحریم‌ها در مشکلات اقتصادی ایران بسیار کم است و ریشه اصلی این مشکلات در جای دیگری یعنی سوءمدیریت داخلی نهفته است. بارها در تمام سال‌هایی که تنور مذاکرات داغ بوده، به‌ویژه در دولت‌های یازدهم و دوازدهم شاهد بودیم که این طیف تأکید داشت حداکثر بین ۲۰ تا ۳۰ درصد مشکلات اقتصاد ایران ناشی از تحریم‌های آمریکاست. همین الان هم این نگاه در ادامه همین خط نظری بر جدابودن امکان حل مشکلات اقتصاد ایران از وضعیت سیاست خارجی تأکید دارد. سؤال این است، جریانی که سال‌هاست بر چنین چیزی تأکید کرده، امروز چطور می‌تواند مدافع اظهارات گزارشگر ویژه سازمان ملل درباره نقش عمیق تحریم‌ها بر اقتصاد ایران باشد و بر مبنای همین اقدام به مطالبه‌گری سیاسی کند؟ هرچند سابقه ۹‌ماهه مدیریت یکدست همین تفکر بر کشور تا اینجا به‌خوبی نشان داده که ایده جدابودن اقتصاد از سیاست خارجی چقدر واقع‌بینانه است. اما فرض بگیریم که این جریان مسلط تا دیروز متوجه این واقعیت نبوده و سخنان خانم دوهان چشم او را بر واقعیت گشوده است. به عبارتی بیاییم بدون نگاه به گذشته و لحاظکردن آن، صرفاً به آینده نگاه کنیم. تأیید و تبلیغ سخنان خانم دوهان از نظر سیاسی باید تنها یک نتیجه عملی داشته باشد و آن هم افزایش انگیزه‌ها برای حصول نتیجه در مذاکرات احیای برجام و البته پس از آن اصلاح اشکالات سیاست خارجی کشور. به عبارتی اگر امروز بیاییم و عمق تأثیر مخرب تحریم بر اقتصاد ایران را مطابق گزارش گزارشگر ویژه سازمان ملل بپذیریم؛ اما هم‌زمان با این ادعا که می‌توانیم بدون برجام کار کنیم، مذاکرات احیای برجام را با محاسباتی غیرواقعی و احتمالا بی‌نتیجه پیش ببریم، دچار یک تناقض رفتاری بزرگ شده‌ایم. به عبارتی اگر گزارش را درست بدانیم، نتیجه عملی آن باید تشدید تلاش‌ها و جدیت ما برای احیای برجام باشد و در مقابل اگر جدیدی برای احیای برجام نداریم، باید توضیح دهیم که تکلیف گزارش خانم دوهان از نظر ما چیست؟

The Longines Legend Diver Watch

Elegance is an attitude

لونژین
LONGINES

SARMAN CO.

1832 Dr. Shariati Ave. Next to Pol-E-Roomi Tehran IRAN

Tel.: +98 21 226.137.52